

Уллу Хорламны Кюнн республикабыз тийишли, кыуанч халда белгилегенди

Газета издаётся на
балкарском языке
с 1924 года.

Интернет-версия:
gazeta.zamankbr.ru

ЗАМАН

Барз кюн,
хычаумам ай
(май), 12,
2021 жыл
№ № 50-51
(20940)

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ **ВРЕМЯ** ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КЪАБАРДИНО-БАЛКАРСКОГО РЕСПУБЛИКИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы К.В.Коковну 1941-1945 жыллада Уллу Ата журт урушда Хорламны 76-жыллыгы бла А Л Г Ы Ш Л А У У

Къабарты-Малкъарны хурметли жамааты!

Багъалы ветеранлар!

Сизни Хорламны кюнн бла жюрегимден алгышлаймам!
Уллу Ата журт уруш бошалганын 76 жыл болганды.
Алай кыйынлыкпадан бла жарысулдан толун ол койюс
заман не къдар узая барганын бла кыралыбызны
жалынчаксызлыгын сакълап, дунияны фашизмден
кыруулаган халкыбызны хорламы нечк уллу магына
туханнн бюгон шарт сезе барабыз.

Нашистлени къалны эмда зорчу мурастарын Совет Союз
юзгенин биз унутмазгъа керекби. Уллу Ата журт урушун,
ата-бабаларыбызны жигитликлерин, батирликлерин
эмда кишиликлерин юсюнден тарых керткилин сакълау
эмда тѳюден тѳюге ѳте барыча этиу, бирлигибизни,
патриот ниетлени кючлеу. Ата журтка кыулукъ этиу тѳерелени
андан ары бардыруу бизни сыйлы бурчубузду.

Хорламны кюнннде биз бир да болмагъанча уллу жигитлик
этген, чынгызуулукъ, тобукълана билемгенде нечк
кытылыгы бла таурулда айтылырча болгъан демениги
совет халкы алында биз урабыз. Къабарты-Малкъарны
жамааты да койюс душманын уаутугъа тийишли олошун
къошканы бла ѳхтмленибиз.

Бу кюннн бизни кыралда «кѳз жашланы келтирген
байрам» деп атагъандыла. Миллионла бла фронтчула
Хорламгъа желалмай, аны ѳйралмай кыпгандыла. Бизни
уллушда кеткен 80 миңгъа жерлешибден кючлеу нечк
меш алакълада кыпгандыла. Ата журтун жалынчаксыз
лыгы кюнн, келир тѳюлене насиплары кюнн жанларын
бергенлени алларында биз баш урабыз.

Бюгон биз тылда кече-кюн демей, солусуз урунган-
ланы, фронтну боеприпасла, техника эм аш-азыкъ бла
жалчытханланы да эсге тшоюребиз. Сау болгуз, багъалы
ветеранла! Сизни аскер эмда урунну жигитлигибиз бир
заманда да унутулукъ тѳюлюду. «Елюмосиз полкнн» барыу
анга шагъады. Ол тѳюлене араларында байламлыкъ бир
заманда да кюлемезини белгиледи.

Хорламны Кюнн бизге ниет чынгызуулукънун жол кѳрпоз-
тоюсносу, демениги эмда айынган Россияни къурауда
алгъа элткен кюч болгъанлай кыалгыбызга, битеу ишле-
рибизни биз ма анга кѳре бардырлыгыбызга ийанам.

Урушун эмда тылын ветеранларын, Къабарты-Малкъарны
битеу халкын жюрегимден алгышлай, кийик саулыкъ,
мамурлыкъ, ырахатлыкъ, монкулукъ да тежейми! Байрам
бла, багъалы жерлешерим! Уллу Хорламны Кюнн бла!

Баш уруу

Бюгоннго мамыр турмушну жалчытханлагъа – гюлле эмда ѳмюрлюк

9 майда «Хорламны Кюнн» КъМР-ни Башчысы
Казбек Коков «Емюрлюк
от» мемориалгъа гюлле
салганды. Эсгеру жумуш-
лагъа Парламентини спикери
Татьяна Егорова, премьер-
министр **Мусулман Алиев**,
Къырал Думаны депутат-
лары **Гекхиланы Заур** бла
Адель Шаголова, федерал
инспектор **Тимур Ма-
ков**, министр, депутатла
да келгенди. Ол къалны
урушда жанларын берген-
леге баш урургъа Уллу Ата
журт урушун эм тылын ветеран-
лары, жаш тѳю патриот
организацияланы келечилери
эм жамаат жыйылгандыла.
Келгенлени арасында
туристле да болгъанларын
белгилерчады.

Митинг алында уа Казбек
Коков ветеранла бла
саламлашканды, аланы са-
ууктарынын суратганды. Ол
таматалагъа жукъ ѳмюр,
саулыкъ тежегенди эмда ол
къалны къазуатда хорлап,
бюгоннго мамыр жашауну
сакълаганлары кюнн ыра-
зылыгын айткъанды.

Биз бла эсгеру жумушла
башланганды. Жашыл-
гъанла жигиттени бир минут
шумсуз туруп эсгергенди,
ызы бла мемориалгъа гюлле
салгандыла.
Уллу Хорламны Кюннне
аталгъан кыуанчыны жыйы-
лулда республиканы битеу
шаркыларында да болгъан-
гъанла жигиттени бир минут

шумсуз туруп эсгергенди,
ызы бла мемориалгъа гюлле
салгандыла.
Уллу Хорламны Кюннне
аталгъан кыуанчыны жыйы-
лулда республиканы битеу
шаркыларында да болгъан-
гъанла жигиттени бир минут

полк» акция эпидемиология
болум бла байламлы Ин-
тернетде бардырылганды.
Хорламны Кюнн белгилеу
Фейсберек бла бошалгъан-
ды.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Багъалау

Жюзжыллыкъ ветеранны кѳре баргандыла, махтау сѳзле айтхандыла

Къабарты-Малкъарны
Башчысы **Казбек Коков**
Социалист Урушуну Жиги-
ти, РСФСР-ни сыйлы
агроному, Уллу Ата журт
урушун ветераны **Николай
Евтушенко**н юксалганды.
Анга тѳенне 100 жыл
толганды.

«Бюгоннго юбилей-
гиз бла жюрегимден кызуу
алгышлаймам, сизге
Къабарты-Малкъар Рес-
публикада мамырлыкъны
сакълаугъа, экономиканы
айнытуугъа уллу кыуанч
салганыгъа кюнн жючын
ыразылыгымны бил-
дирем», - дегенди Казбек
Коков.

Николай Евтушенко рес-
публиканы Башчысына
бла аны жамаатына аны
мырлыкъ, монкулукъ, на-

сып тежегенди.
Аты айтылган ветеран-
ны алгышларгъа дагъ-
ва КъМР-ни эл молк
министри **Хасан Сижажев**,
Нальчик шахар округну
Евтушенко администрация-
сыны башчысы **Таймураз
Ахов** келгенди. Ала
юбиларны эл молкеде же-
тишмилерини юсюнден
айткъанды.

Николай Евтушенко
фронтча тюз да Уллу Ата
журт уруш башланганды
кѳргенди. Ленинградны
къурушудан азатлаугъа,
Курск дагада сермешле,
Днепрден уруш бла ѳтуге,
Висла-Одер эмда Берлин
операциялагъа кыатыш-
ханды. Этген жигитлиги
кюнн Ата журтун ючкнн
даражалы, Махтаулыкънун

ючюнчю даражалы орден-
ле, «За отвагу», «За боевые
заслуги», «Ленинградны
кыруулаганы ючюн»,
«Праганы азатлагъаны
ючюн», «Германияны хор-
лап-жерлеу администрация-
сыны башчысы» титул-
ла бла да суръталынганды.

Ол республиканы агро-
промышленносте комплекс-
синде кѳп жылланы урун-
ганды, эл молк илмуланы
докторууду, иги кесек илму
ишин авторуду, халкъ мол-
кнн айткъа юсюне салыуда
да аны юлошю уллууду.
Урушдан сора жыллада
КъМАССР-ни Май райо-
нуну мамукъ ѳсдюрген
бѳлюмонде баш агроном
болуп ишлегенди, Май-
скинде машина-трактор
станцияда урунганды.
«Красная нива» колхозгъа

башчылыкъ этгенди.
1974-1987 жыллада Нико-
лай Евтушенко КъМАССР-
ни Министрлерини Со-
ветини Председателини
орунбасарыны къулуугъ-
на ишлегенди. Арта
Нальчикде Нархозно бите-
уроссий илму-излем инсти-
тутуну директору, ызы бла
уа баш консультанты болуп
турганды.
Бюгон Николай Никито-

вич кѳп шѳхѳларны, кол-
легаларны, жуукълары-
на да сау ѳмюрнѳ кесине
сыйындыргъан юбилейи
бла алгышларуларнына
къурады, жыл саныны
бийиклигинден дунягъа
огъулну кѳздан, тауеклик
бла кыарайды.

КъМР-ни Башчысыны
бла Правительствосуну
пресс-службасы.

ТЮБЕШИУ

Ал жанында – биринчи сахар поликлиниканы онгларын танг кѳбейтиу

Къабарты-Малкъарны Баш-
чысы **Казбек Коков** КъМР-ни
саулыкъ сакълау министри
Рустам Камбаров эм КъМР-
ни къурулуш министри **Алим
Бербеков** бла ишчи тюбешу
бардырганды. Ала 1-чи но-
мерли сахар поликлиниканы
жангы мекеманын проектин
осозгенди, ол 1-чи номерли
бардырганды. Ала 1-чи но-
мерли сахар поликлиниканы
тангти бир келюню жалчы-
талгъан республикада шен-
долокто ишлеу амбулатор
ара болуугъа, кеси да аулуу
технологияланы жорукъла-
рында къурулукъды, « деп
чѳртгенди КъМР-ни Башчысы.

Тѳерли поликлиника бѳ-
люмонде сора да, мында
эндоксология служба, патронаж
палатасы болушукъ ара,
онкология амбулатор ара ар-
урут барды. Амбулатор бо-
лушукъ болушукъ заманда
комплекс диагностика этерча
организация шендололю
оборудуонда бла жалчы-
лынырыкъды. Республиканы

тапдырады.
«Учрежденияны къолай-
лыгын айналыргы тийиш-
лиди. Жангы мекеме жарыкъ,
аркин эм саусулагъа тап бо-
лууду. Пландыгъа кенглик
7000 квадрат метр чакълы
бирди. Ол кюнн юнге миң
тангти бир келюню жалчы-
талгъан республикада шен-
долокто ишлеу амбулатор
ара болуугъа, кеси да аулуу
технологияланы жорукъла-
рында къурулукъды, « деп
чѳртгенди КъМР-ни Башчысы.

Тѳерли поликлиника бѳ-
люмонде сора да, мында
эндоксология служба, патронаж
палатасы болушукъ ара,
онкология амбулатор ара ар-
урут барды. Амбулатор бо-
лушукъ болушукъ заманда
комплекс диагностика этерча
организация шендололю
оборудуонда бла жалчы-
лынырыкъды. Республиканы

Башчысыны буйругъу бла
КъМР-ни Министро респу-
бликалы Министрла бла бирге
проектин жарашдыруу ишин
андан ары бардырылукъды.

Казбек Коков РКБ-ны кол-
лективни кыйынлыкълагъа
да къарамгандыла болум-
гъа кѳре ашы ишлегенин
белгилегенди. Аны бла бирге
тѳюле-тѳюле ауруулары эм
ачыктанлары болгъан терк
болушукъ ишлеген саусула
жетдирилген тургъан прим
бѳлюм жангъа урунургъа
тийишлиси туурдады. Бѳлюм
жангъартуула излеви. Шок
болурумлазча эткен опера-
цияны ишлеуде, плановый эм
экстренный саусула келюу
ызыры айырылгъа тийиш-
лиде, саусу жетдирилген
незуде мажорени тюз диа-
гностика заманында этилери-
кыламын кючлендире керекди.

ПАРЛАМЕНТ

Фронтчула къачан да юлгюге тутулуп турлукъдула

КъМР-ни Парламентини
спикери **Татьяна Егорова**
Хорламны кюнннде Уллу
Ата журт урушун ветеран-
ны **Максим Алексеевич
Ожерде**гъа къошкъгъа
барып, бу сыйлы байрам бла
алгышлагъанды.

Максим Алексеевичге
быйыл августда 102 жыл
толукъду. 1940 жылда ол
Николаевде аскер-тенгиз
базада окуудан ѳтгенди
эмда Аскер-Тенгиз флотча
чакъырылганды. Анда ол
1946 жылгъа дери къул-
дукъ этгенди.

Къазуатны кезиунде
кѳргюзтген жигитлиги
кюнн ол Кызыл Жулдаун
ордени, Ата журт урушун
орденини 1-чи даража-
лы «Кийишлени ючюн», «За
победу над Германией»
эм башха майдалла бла
саугъаланганды. Урушдан
сора хурметли ветеран
Горжуде, ызы бла
Кырачай-Черкесде эмда
Астраханда мѳвѳестанчи-
яны башчысы болуп ишле-
генди. 1959-1974 жыллада
КъМР-де гидрметеобуро-
гъа таматалыкъ этгенди.

Максим Алексеевични
алгышлай, Татьяна
Егорова мамыр жашау-

ну къоруулаганы ючюн
ыразылыгын айткъанды.
«Хорламны Кюнн» магъ-
аналы, багъалы байрам-
ды. Фашизмин уаутыуда
бизни къыралны кыйыны
артыкъда уллууду. Халкъы
ыз кѳрген адам къорач
алыкъа бюгон да орунчу
кыайтмагъанды. Сиз бизге
жашауну саугъалагъан-

сыз, батирлыгыгъызын
бир заманда да унутулукъ
тѳюлюбюз, жигитлиги-
гиз бла ѳхтмленибиз», -
дегенди ол. Ветераннга са-
улукъ, коч-къаруу тежеп,
стикер саугъа бергенди.
Кыралыбызда эм магъ-
аналы кюнде тѳюлене
араларында байламлыкъ-
ла бютонда сезилгенле-

рин да белгилегенди спи-
кер: «Биргеме туудурум
Софияны алып келгенме
- аны да ветеранла бла тѳе-
берге, ушакъ бардырыр-
гъа, алгышларгъа онгу
болуп ючюн. Уллу Ата журт
урушун юсюнден кертки-
лини къоруулагъа, аталары-
бызны, аппаларыбызны
жигитликлерин сакълар-

гъа, аны келир тѳюлеге
билдирдирге борчулбуз», -
деп къошканды.

Ол кюн спикер дагъды
Юрковланы юйѳрлерин
къошкъганды – **Анато-
лий Григорьевич** бла
Александр Васильевна.
Ветеранланы байрам
бла алгышлай, урушун
жылларында кишиликле-
ри ючюн ыразылыгын
айткъанды.

Татьяна Егорова юйѳр-
но саулыкъларын, келчи-
ликке бер сѳзле, аланы
тамаларгъа болушукънун
суратганды. Ветеранла
Парламентини башчысына
хас заманда да алгъа э
с бургъаны, болушканы
ючюн ыспас этгенди.
Законла чыгарыу орг-
ананы башчысы Уллу Ата
журт урушун ветераны
**Нина Михайловна Гераси-
менко**гъа да барганды
къошкъгъа.

КъМР-ни Парламентини
депутатары шеф болуш-
дукъ этген ветеранланы
барысын да жонокъла-
гандыла эмда аланы Уллу
Хорламны Кюнн бла ал-
гышлагъандыла.

КъМР-ни Парламентини
пресс-службасы.

Ишчи жолючулукъ

Миллет проектле къалай толтурулгъанларына къарагъанды, керекли буйрукъла бергенди

10 майда КъМР-ни Башчысы **Казбек
Коков** Терк районгъа барганды эмда аны
администрациясыны башчысы **Мурад Да-
доев** бла бирге къурулуш, тынгылы ремонт
этиу эмда жангыртгы жаны бла федерал
эмда регион програмаларгъа киргенди.

Республиканы оюнуосу Огъары Курпка,
Плановскоеге кирген жерледе жолну,
Терек-Дейское-Республиканы солуну
автомобиль трассаны жангыртуу ишле
къалай баргъанларына къарагъанды.
Тѳен Курпка, Огъары Алкъада, Тамбо-
вске бла Урожайное энде сабий садланы
мекемаларына къарагъанды, КъМР-ни
къурулуш эмда ЖКХ министри **Алим Бер-
беков**а алгъа ремонт этиунн сметасын
хазырларгъа буйурганды.

Огъары Курпка Казбек Коков амбулато-
рия, маданият юй бла физиккультура-сау-
лыкъландыруу комплексни къурулушлары
бардырылгъан жерлене кѳре барганды.

Ишчи жолючулугънун кезиунде КъМР-
ни Башчысына районда «Къоркъусуз эм
тынгылы жолла», «Жашуу журтла эмда
шахар болум», «Демография», «Таза суу»,
«Хар сабийни жетишим», «Маданият»
миллет проектлеге кѳре не жумушла тын-
дырылгъанларын, мындан ара къалай
ишле тамамланлыкъларыны юсюнден
да билдиргенди. Кѳргенне, зшиттенне
кѳре, Казбек Коков тийишли министр-
стволарга проектлени жаныдан тинтип,
керекли программаларгъа къошарча этерге
кереклисин айырып айткъанды.

Шагырейленни

Эм алчы технологияланы хайырлана

Къабарты-Малкъарны Башчысы **Казбек
Коков** Кабардинская ораныни Уллу журт
тынгылууну проектти бла шагырейленгенди,
аны КъМР-ни жол молк эм транспорт
министри **Аслан Дышоев** туура этгенди.
Проектге Кабардинская ораныни Идарова
орам бла тѳюбеген жеринден шахардан
чыгъган тийресине дери унастогун тап-
ландыры киреди.

Министр билдиргенди, жолун ремонт
этгенде шебѳнка-мастика асфальт-бетон
къошулма технология хайырланарыкъ-
дыла, ол кеси да жангы, эм иги технологи-

ланы федерал рѳестрине киреди. «Бу жол
республиканы магъаналды. Анда кѳп улу
жорюйдик эм къоркъусуз да тѳюлюду.
Аны ючюн башха-башха жанын баргъан
машиналагъа деп айыруу ыз жарашды-
рылыргъа тийишлиди, « деп белгилегенди
республиканы оюнуосу. - Багъаналаны
эм тыш жарыклыкъ берген чыракъланы
шендололю тѳюлеге алышындырыргъа
мурат барды. Тротуарла эм жашил тийреде
да къурулгъа керекди.»

КъМР-ни Башчысына бла Правитель-
ствосуну пресс-службасы.

СЮЗЮ

«Россейде жаш адамланы бизнес бла кюреширге базындыргъан политика бардырылады»

КЪМР-ни Башчысы Казбек Коков. Правительствону ююкюнде жаш предпринимательге бла тобешип, инвестицияны кебейтүүнү, жаңы проектени жашауда бардырууну сорууларын сюзгенди. Кенгешге премьер-министр Мускуланы Алий да кытышанды.

Аныча, Казбек Коков эпидемиолог бла байланы битеу кырал да кыйын экономика болумга ташооген чертенди. «Ал кезиуде жаңы аурууга кыажу кыяллы мадарла толтургуга керек болганын окуя билемгенбиз. Алай биогонюкде кыралда хал иги жанына торлене барды, экономика ачыкды, адамланы ишере, фойда алырга онгары барды. Болсада пандемия бизнесе улуу заран салганды, бирле фойдалары тас эттенди, башлаа жабылып кыалганды. Бюгюн а бизни гиче эм орталык бизнеси болуму, мындан ары айнытуу онгарыны, инвестицияны кебейтүү чырмаулары юсеринден ушак бардырып чокюн жыйганбыз», - дегенди ол.

Казбек Валерьевич предпринимательствога шанынуулук улуу болганын чертенди. «Кыралда жаш адамланы бизнес бла кюреширге келгендируу политика бардырылды. Алай бла алыны кесерини башлары кечиндирге онгары болушкучу, аны бла бирге уа иши жерле куурап, башлаа да болушлыкдыла», - деп кышанды ол.

Республиканы оюучусу коронавирус битеу дуняда, Россейде да экономиканы кырамын торлендирген, аны себепли власть оргналу гиче эм орталык бизнесе болушкучу амалларын излештерин белгилгенди. «Алгачкыда Россейни Президент кыралны жандында бизнесе себеплини юсерин айтканды, бу соруу РФ-ни Президентни Шимал-Кавказ федерал округта улуу эркинлик келечиси Юрий Чайка

кырагъан кенгешде да сюзолгенди. Биз да бюгюн бу сферада кыяллы кемчиликке болганыларын сюзуп, чырмаулары кетериню жоларын излериб деп ишанама», - дегенди эм бизнесменелени ачык ушак бардырырга чакырганды.

Республиканы инвестиция онгарыны, тамамларга белгиленген проектени юсеринден экономиканы айнытуу министр Рахалины Борис билдиргенди. Ол инвестицияла экономиканы айнытканы, ишчилени айлык бла жалчытканы бла бирге республиканы битеу жашууна себеплик эткенерин айтканды.

Министр билдиргенча, ахыр юч жылда инвестицияны илчмени иги да кебейгенди. Сөзге, 2018 жылда аспамлы капиталга инвестицияла 35 миллиард сомга жеткен эселе, 2019 жылда тарихле 42,3 миллиарда, 2020 жылда уа 50 миллиарда дери өсгенди.

Юч жылы ичинде республиканы кредит организациялары 25 миллиард сом кредит бергенди. Финансынока уа жаңы кредит организация кышылганды - МСП-Банк. Ол гиче эм орталык бизнеси кереклени жалчытуу бла кюрешеди. Ахыр юч жылы ичинде бу банк 3,2 миллиард сом багысы кредит бергенди,

ахчаны аспамлы аспамлы капиталга инвестициялага кыратылганды.

Инвестицияны кебейтүү жаны бла кыяллы мадарла толтурганыларын юсеринден да барганды сөз. Министр айтканыча, республикада инвестицияны структурасы торленгенди. Аны бла бирге аны регионда чыгарылган продукцияда илчмени да алышынганды.

2018 жылда ВРП-да инвестицияла 21,9 процент тенгли болганы эселе, 2020 жылда уа 27,6 процентге жеткенди.

Бытыр республикада 20 инвестиция проект тамамланганды, алага 9,7 миллиард сом кыратылганды эмда 520 ишчи жер куурап, ахыр юч жылда инвестицияны илчмени иги да кебейгенди. «Проекте торлюторю сфералада бардырылганды: эл молкпен башлан энергетикага дери. Бизге бу ишде 2025 жылга дери Шимал Кавказы айнытуу програмасы улуу болушкучу этгени белгилеренди. Аны чеклеринде 10 инвестиция проект толтурулганды. Ала барысы да ишлен башланганды эмда фойда келтиреленди», - деп чертенди Борис Магомедов.

Инвестиция проектени юсеринден айтканды, бытыр 130 гектарда интенсиный мадар бла терек башлаа салынгандыла, тахта кегелени асырачу жерле куурапгандыла.

Алада ишчи жерле бийик технологиялдыла, анга көре айлык да улуу.

Агрпромышленный комплекс телери отрасла айнытканылары бла бирге ахыр кезиуде жаңы сферала инвестиция проекте кебейгенди. Республиканы энергоресурлары айнытуу жаны бла онгарын эселе алып, ток чыгарууда проекте толтурулдыла.

Рахалины Борис ала энергия кытылгыны кетерге, кебейсин керекле бла жалчытууга эм берликтерин чертенди. «Тау черкелге гиче ГЭС-лени ишлетире жаратканын эселе алып, бу сфераны айнытууга тиешилени. Аны бла бирге уа табиगत онла куурулуш материаллары жарашдырырга онла бериле. Сөзге, Шимал Кавказа бен-тонит жалаанда бизни республикада барды», - дегенди ол.

2021 жылга дери уа торлюторю сфералада 18 инвестиция проекте толтурурга белгиленди. Алага 62 миллиард сом кыратылгычды. Бу кезиуде 3,5 минг бийик технологиялы ишчи жерле куурауу план барды.

Министр инвестиция проектени жашауда бардыруу болжалларыны юсеринден да айтканды. «Предпринятия тыш кыраллада орта эсен бла эки керге терк ишлетилгенерин, бизде уа болжалла асыры озугууларыны юсеринден кыралны башчысы да сагынганды. Сөзге, Шимал Кавказы айнытуу програмасыны чеклеринде толтурулган проекте орта эсен бла 10 айдан 36 айга дери заман кыратылды. Аспамлы чырмаула кредитте бла байламлыдыла. Кредит организацияла бла битеу келшимме этилгини 8 айдан 1,5 жылга дери заман кетеди. Бу кезиуде уа инвестиция проект маганалыгытын тас этерге окуя болушкучу», - дегенди министр.

Бизнеси бардырууу низамын жегилтеп мурат бла ахыр кезиуде 13 праволу акт кыабил керюлгенди. Энци магана инсанланы гиче эм орталык бизнес бла кюреширге келгендируу айнытуу стратегиялы борчларыны чеклеринде инвестицияны кебейтүү, предпринимательлини санын өсдюруу жаны бла политика бардырылдыла, он санда законодательный база куурады, инфраструктура эм информация болушкучу этиледи», - дегенди ол.

Министр предпринимательствога себеплик этиу жаны бла кырал институтта кыяллы жумушла толтуруларыны юсеринден да айтканды. Ол санда Предпринимательствога себеплик жаны бла араны, Инновация чыгармачылыкны жаш телу араны, Гарантия фонду, микрокредит фонду юсеринден да айтканды. Бу ишчи чеклеринде уа предпринимательге кырал эм муниципал меллик болганы 188 объект бериле болушкучу.

Ахыр юч жылы ичинде уа гиче эм орталык бизнеси субъектвире бюджетге 2,8 миллиард сомдан аспам тубелгенди.

Жыйылгыда экономика министрини орунбасарлары Тимркан Бажугов бла Ольга Белецкая да сөлөшгенди. Сөз бизнесе кырал себеплини, экономиканы законла бла жалчытуу,

бизнесе себеплик этген институтланы толтурган жумушлары юсеринден барганды.

Докладланы сөзө, Казбек Коков кырал болушкучу бла хар бизнесмен да чырмаусуз жайрларыча мадарла кырауу, бюрократия чырмаулары азайтырга, кредит бла жалчытуу болжаллары кыскарттырга, финансу болушкучу керекли елчменде берирге кереклине эс бурганды.

Республиканы оюучусу власть оргналы келечилери бизнесе ачык болууга чакырганды. «Сизге болушкучу излеп келгенге сыйлы кыонакчыга тобегу, шендо заманын жокдо, нек келгенге деп ашырсагыз, экинчи адам да келлик койолдо», - дегенди ол. Жыйылгыда кышашкан жаш предпринимательге да сөлөшкенди. Аспамлында сөз туризмни айнытуу, сервисни игилдериуу, кыонакчалыны санын кебейтүү амалларыны биринден барганды. Пандемия бла байланы Россейде ич туризм болгонда айнытты. Кыабарты-Малкырга келген кыонакчалыны арасында уа иги сервисге юйренгенге кебейгенди, алай инфраструктура аланы излемлерине келишмегенди. Туризмни айнытуу бир концессияны болмагычына тарыктыгандыла бизнесменле.

Предприниматель республикада фут-корта, эскурция киоокла кууруу, спорт триатлон торлюторю айнытуу, каргофу жаңы уруклары жарашдыруу юсеринден предложение этилди. Казбек Коков жууялы министрле аланы сөзюрге буйрук бергенди.

Аырында КЪМР-ни Башчысы Коков ачык болууларын, пркйенку саклап турмай, предло жениланы, тилеклени социальный сетеледе белгли этерге жарганын айтканды.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Кенгеш

Сөлөшкучу темасы – инфраструктураны айнытуу жаруулу мадарлары

КЪМР-ни Башчысы Казбек Коков республикада улуу предпринимателери таматалары бла тобешип, бизнеси айнытуу мадарларын сөзгөнди. Жыйылгыда премьер-министр Мускуланы Алий, жууялы министрле да кытышандыла.

Казбек Коков улуу бизнеси телери сфераланы айнытуу бла бирге туризмге эс бургууга чакырганды. «Бюгюнлюкде инфраструктураны айнытууга энчи эс бургууды, кыралны жандында себеплини жаңы амаллары куурадыла. Минги тауну тийери бла бирге Нальчыни кууртарын, башка жерини да айнытууга керекди», - дегенди ол эмда Нальчыни жаңгыртуу планы хазир болганын билдиргенди. «Тереугелден сора Кыабарты-Малкырга жылга миллион турист келире болушкучу ачыкшанганды», - деп кышанды ол.

Республиканы Башчысы жашуу журта ишлетуу сферала да онла улуу болганын чертенди. Куурушкучу кырал себеплик этиледи, он санда жашуу журталаны ишлетире боекте кредит бериле башлауу белгиленди.

КЪМР-ни Парламентини депутаты «КЪМР-ни куурулушчалары биргуилери» жамауат организацияны таматасы Алексей Войтов да сөлөшкенди. Ол ахыр жылда республикада онгары болган адамла келгенерин, ала мында ахчаларын жоржга хазыр болганын айтканды. Алай инфраструктура алына излемлерине келишпейди.

Шимал Кавказы курортлары общество ишленгени он жолдан аспам болды. Алай ала тамаллаган жумушла керюмеленди. Ахында битеудуни излемге келишген куурталганды, бизде бу кезиуде бир канат жол ишлетилгенди. Ол а эады. Ич туризм айныгыны бла

конкуренция улуу болганды, бизни республика арха кыламазга керекди, - дегенди ол.

Казбек Коков пандемияны кезюмлене келушкучыны бизнесменлери жууаплыкчыны сезип, кыялы жашуу болумга ташоогенге болушкучу айтканды. «Инсанларыны саулыкларыны саклауу баш кырал борчу. Бу эадада жыйылгыда уа кыялы болумга ташоогенге билекли эттенди. Адамларыбыз бу кезиуде миллетге, динге керюлмей, битеу жамауат бирги, бир кыла болгыныбызны керюзгөткенди», - дегенди Казбек Коков.

Пандемияны алында уулу бизнеси башлачыныгы бла «Ахшы ишени фонду» жамауат бирги куурадыла. Жыйылгы ахча кыялы кыратылгыны юсеринден фонду кууруу советини секретары Анзор Ахмедов доклад этгенди.

Ол билдиргенча, 47 миллион сом жыйылгы эди. Пандемияны алында, госпиталда медицина керюу жетишмеген кезиуде, фонду ахчасына медиклеге эпидемиологу медицина наборлары сатып алынгандыла 5 минг комплект. Дагыда 8 минг комплект аш-шур-армакка хазырланып, кыялы жауу болумга ташоогенге юлешингенди. «20 миллион уа Адам Нагоени сечуна өтдюрюрге онуушашканды. Мындан ары да аны токтатмазга, жамауаты алында жууаплыкчыны унутмазга чакырганды.

Жыйылгы ахырында Казбек Коков бизнесменге жадауурулу ишлери ючюу ырызатылган айтаңды эмда мындан ары да аны токтатмазга, жамауаты алында жууаплыкчыны унутмазга чакырганды.

ТОКТАЛАНЫ Фатима.

МИТИНГ

Черекчилени тынгылы юлюшлери

Черек районда Улуу Хорламга жораланын бардырылган митинге районну жамауаты, организацияла да бла урчеденилада ишленгенде да кытышанды. Ала урушда эм андан сора

ламны 76-жылгыгы бла алгышкылы, район администрацияны башчысы Муртазаланы Борис жанлары, кыяларын аймак кызауат келечисини мазмунуны келтиргенлени аттары бир заман

дыргандыла. Аланы иги кесеге даражалы орденле эмда майдаллагы тиешили болгандыла, Черек аууздан ючюленинге уа «Совет Союзну Жигити» деген сыйлы ат берилгенди, - дегенди Мургаз улу.

Митинге келгенлени алында Кышхатауу администрацияны башчысыны кылуугун толтурган Уналаны Шамин да сөлөшкенди. Эпидемиологияны советини таматасы Куубадыланы Виктор а районда жашаганы Хорламын келтириуге кыялы улуу кыялы салганыларын юсеринден тынгылы халар айтканды.

Эсгеруу ишле Кышхатауу ючюн канлы кызауатка кирип, жанларын бергенлени эсгертелерини кытында да болганды. Кышхатаучула эмда районну келечилери анга да голле салгандыла, бир минутту шош сөөлгенди.

жолганын эсгерте сиине голле салгандыла, аланы хурметлене бир минутту шош сөөлгенди. Жыйылганын Хор-

да да унутулмазлыклары чертип айтканды. Бизни жерлешерибиз жигитликери, батырлыклары бла да алтарын айт-

ЖОКЪЛАУ

Ыспас сөзле бла ариу тежеуле

Район администрацияны келечилери Улуу Ата журт урушга тири кытышкан Мечукаланы Илияны юй бийчесин - Муртазаланы Кизиканы - жокълагандыла. Район администрацияны башчысыны орунбасары Федианы Тереза, Ибрахымы Саидин, район администрацияны ишлерин управленисны таматасы Байсыланы Харун да Кизиканы байрам бла алгышлагандыла, сауагыла да бергенди.

Муртазаланы Кизика администрацияга тамата телюне дайым да кез-кылак болуп турганын ючюн жорек ырызатылган билдиргенди. Арда кылаган узак кюмлен эсгерге, эрге 26 жылдында барганын, баш иеси бла уа жаланда 28 ючю жашаганын, андан сора баш иеси урушга кетгенин айтканды.

Мечукаланы Илия Ата журт ючюн кыялы кызауатпадан биринде жоюлганды.

М. АДИЛОВА.

Жыйылуу

Улуу-гитчени да бийик сезимлери

Улуу Хорламын Кюнон Яныкойда да белгиленгенди. Алгынча кенг халда байрамлар он болмагыч айтылык жерлешерин юсеринден жыры жырлагандан сора, «Боевое братство» деген битеурусей жамауат организацияны КЪМР-де бөлюмюно таматасы Гелестанланы Барисбий сөлөшгенди. Ол эллирин эмда келген кыонакчалы жарык байрам бла алгышталуу, сөзюне полковник Атайланы Жашарбек бергенди.

Жашарбек Далатович өсуп келген телюно патриалда өсдюрууге белгиленгенди. «Аталарыбыз бла апапарыбыз болдурган Хорламын багыасы бе унутурга эркин тыюкюдо. Ол себептен абдануа юйретуу ишле аспам эс блес-

ле, аны саклапалгыкчыбыз. Алайсыз аны да тас этерге кереклик», - дегенди Атай улу.

Гелестанланы Барисбий Байсолтан улу бла элли болганына өхтемленгенерин билдирип, жаш телюно аны юлюслюнде өсдюрууге чакырганды. «Шендо-голе сабилкиден тас юйренерин өсселе, бир торлю жарысу болушкучу тойлодо. Халкыда бирлик болса, нек кыйынлыкдан да кытуу ошунга барды», - деп чертенди ол.

ТАПАСКАНАЛЫ Аминат.

Алгышталуу Жигитлеге баш ургандыла, эсгертеме голле салгандыла

Хорламын Кюнонде Нальчыни Милицияны скверинде ич ишле министр полицияны генерал-майору Василий Павлов Улуу Ата журт урушуну жылларында эмда мамыр кезиуде борларын толтуруу кезиуде жоюлган право низамны саклауларына хурметине ишленген эсгер-

када полковник Сергей Федорович Марченко да жокълаганды. Биогонюкде сыйлы ветеран ведомствону медико-санитар госпиталында кесине бактырады. Министр аны салугун сураганды эмда байрам бла алгышталуу, узакк емюр теженди.

теме голле салганды. Жылтеме баш уругуна МВД-ны бөлюмюну башчылары, ведомствону ветеранлары да келгенди. Эсгеруу жумушлары КЪМР-де Жамуат советини келечиси Суфидин Шибозум эмда полицияны кадет

Алгышталууда КЪМР-ни, Адыгенин, КЪМР-ни эм РСО-Аланияны халкы артычылары Черири Нухуев да жокълаганды. Ол Сергей Федоровичге жыр саууга этгенди.

- Мени көре келгенгизге жорегимден ырамына, сау

классны окуучусу Кизим Гочаев да кытышандыла.

Ол Кюн Василий Павлов Улуу Ата журт урушуну ветеран, ич службанын отставкада болуугу, - дегенди ветеран кыонакчыла.

АБДУЛЛАХЛАНЫ Фатима хазыраганды.

Экстремизму

Кьоркьа билмеген, айтхылы танкчыларыбыз аскерлеге жол ачып тургандыла

Айтхылык Т-34 танкны совет конструкторла 1940 жылда жарашдыр бергендиге. Ол терж жашарды, ары бла бери жетиг бурлагыны бла немислиени махталган «тигрлары» озганын Улуу Ата журт урушну кезиунде Прохоровканы кытында барган деменгили сержемише толу ачыланганды.

Туркестан аскер округну таматасын орунбасары болуп турганды. АЛТИХАЛЛАНЫ Магомед бир экипажда кылулук этгендиге. 1941 жылы 7 ноябринде Т-34 танк бла Кызыл майданда болган парадха кытышып, андан фронтха кетгендиге. Москваны кьоруулаганды.

Тамата лейтенант ИТТИЙЛАНЫ Дадаш танк ротаны командир эди.

Кыргызстандагы аскерлеринде дагы да болган парадха кытышып, андан фронтха кетгендиге. Москваны кьоруулаганды. Жигитликтери ючюн Кызыл Байракны эмда Кызыл Жулдузду орденлери бла сауулангандыла.

Тюзлюк

Саугьа таукел солдатны 77 жылдан сора тапханды

Черек райондан Гелляны тукумдан Фаттаула Улуу Ата журт урушунда фашисттерди кытайганды. Аны арасында эки Рамазан да - Гелляны Бийсолтаны эмда Гелляны Кичини жаштары. Биз бардырган излеу жумушлардан сора 2018 жылда 16 январьда сауулануун ошондон бурдук чыккандан сора 73 жылдан аскери Гелляны Бийсолтаны жашы Рамазаны жууктарына Махтаулурун 3-но даражалы орденине удостоверение берилген эди.

1942 жылда июльда Геля улу Ростов областа Мартыновка эли тиресинде гитлерлерге кыжау кыанты сержемише кытышанды. 115-чи атылы дивизионы 1942 жылда 24 сентябрьде белгисиз тас болганын тизмесинде былай шартта бардыла: «278-чи атылы полкуну взводну шахарда болганын билдире эди.

ж, 1-чи китап, 85,97 бетте эмда 2016 ж., 4-но китап, 348 бет) былай шартта бардыла. Гелляны Кичини (башха кытада Кичини) жашы Рамазан 1918 жылда тууганды, таууду. Кызыл аскерге Нальчик аскер комиссариаты чакырганды. Лейтенант. 1942 жылда 31 июльда жоюлганды. Ол Ростов областа Мартыновка областын Мартыновка элинде басыдырганды да белгилениди кытаптада.

Батыр лейтенант 115-чи атылы аскер дивизионы 278-чи полкуну кызуумда Сталинградны эркин атылы кыанты сержемише кытышанды. Алай эсе уа, ол «Сталинградны кьоруулаганы ючюн» майдальга тийишдиге. Болсада ол жууктарына берилгендиге.

Рамазан Кичиничини кызы Элейланы Раисаны биз Нальчикде тапханды. 2020 жылда 18 июньда аны атындан РФ-ни Кьоруулау министрствонун кадрла жаны бла Баш управленийсына майдальга тапханды. Быйыл 23 февральда юшондон тилкени казырланганды.

Бизге келген жууада былай айтылды: «Атагы Гелляны Кичини жашы Рамазанын «Сталинградны кьоруулаганы ючюн» майдальга удостоверенини берюону юшондон тилек тийгендиге. Документ РФ-чи Президентини кызуу саугага жаны бла Управленийсындан берилгенден сора, тохтадыргылан нызамга кьре юйюрге тапдырылганды. Алай бла бизини Улуу Ата журт урушунда жигитини сауулаганы кытайруу жаны бла кезуило изилдөөчү жетишимли бошталганды. Быйыл 23 февральда Правительство ючюн кыуанты жыйында лейтенант Гелляны Кичини жашы Рамазанын «Сталинградны кьоруулаганы ючюн» майдаль юйюроне берилгенди.

АХМЕД НАХУШЕВ, Россияны Федерал наам службасыны КМР-де 2-чи номерли районла аралы инспекциясы баш кырал наам инспектору, Диана НАХУШЕВА, Кыбарты-Малкьар кызырал университетини право, экономика эм финанса институту магистратрасыны студенти.

Командир Гелляны Кичини жашы Рамазан 1942 жылда 31 июльда белгисиз тас болганды.

Кызыл аскерлени кызуурун Баш управленийсыны 1942 жылда 20 ноябрьде басмаланганын 01085 номерли буйруктуу бла Гелляны Рамазан 1942 жылда 31 июльда гитлерлерге кыжау сержемише белгисиз тас болганын бла байламлы кызыл аскерленин тизмесинде кетерилгенди.

Гелляны Рамазанын аты Огьары Малкьарда Улуу Ата журт урушунда жоюлган жигитини эсертмесинде жазылганды. Аны тауулануу миллет культураны кызуумчулугу эсе алынган эмда эли администрациясыны бла жамауатын телекери бла 2001 жылда малкьар халкыда биринчи профессионал драматургу бла режиссеру аты Нальчикде Александрка микроаюнда орманлардан бирине аталганды. КМР-ни Эсеруионо кытабында (2014

Бизин бек белгили танкчыбыз ДЕПУЛЛАНЫ Хаким училищени боштанда башланган эди уруш. Ол кылулук этген полк нечкен узакда тийол эди. Тант аласын да таулу жаш башчылык этген танк рота душман бла сержемише киришеди. Алайда немислиени 26 топларын, автомашиналарын, пулеметларын, мотоциклдерин, кеп офицерлерини бла солдатларын да жокь этгенди. 1944 жылда уа Делпу улу гардиячы танк полкуда башчылык этгенди. Душманын артка кызуу, жау аскерлерибизге жол ачканды.

Этген кишилиги ючюн Ленинни орденни, Кызыл Байракны орденни, 3-ю кичи жере, Ата журт урушуну биринчи эки жинчи даражалы орденлери, Кызыл Жулдузун, Александр Невскийни орденлери, «За отвагу», «За боевые заслуги» эм кеп башха майдальга бла саууланганды. Депулланы Сафараны жашы Хаким генерал-майор чында талай жылны

ЭФЕНДИЛАНЫ Ислам бла Кулбайланы Ибрагими да бир экипажда болгандыла. Ала урушну биринчи конюлеринде жоюлгандыла. ГАЖОНЛАНЫ Солтан-Хамити А-Т-34 танкны командир эди. Сталинград сержеми бошталгандан сора Курск дугагы барганды. Андан сора андан кыагыт келмегенди. Танк катипонну командирни, гвардияны капитанын ЭОКАЛАНЫ Кынакбий Украинаны, Польшаны, Чехословакияны жерлеринде сержемишене фашист аскерле бла. Корсуни-Шевченковский деген жерде душманын улуу аскер кызуууну кырууруга алыууга эм уауугагы кытышканды. Батырлыгы ючюн КМР Кызыл Жулдузун, Кызыл Байракны, Ата журт урушуну орденлери тийишли болганды.

Б.АТЧАЛАНЫ Тамбий алгьа танкны марауучу болганды, ызы бла -водитель-механик. Ахыр сержеми Харьков кытында болганды. Батча улу танкны бир тебени артында тохтатып, кеслерин алгьа ургьан гитлерчилени алайдан этдюрмөй турганды. Немисиле да топла бла бирге атышканды. Топ окьтадан бири Батча улу танкны тийгенди. Тамбий, ауур жаралы болуп, госпитальга тошгенди. Этген жигитлиги ючюн Ата журт урушуну биринчи даражалы орденни, «За отвагу» майдаль бла саууланганды.

Душманын уауугагы улуу кызыл аскерлерини биринчи даражалы сатырларын А-Т-34 танклары кеп экипажларында кылулук этген жашларыбыз дагыда болгандыла, ала Ата журт ючюн арсланлача сержемишендиге.

ТЕКУЛАНЫ Хауа.

Ленинградны кьоруулаганьа

Бир кьааты кьазауатдан чыгыгып, андан да кюйсюзюне киргенди

Сарбашланы Зулкьарийни жашы Мухаммат аскер кылуулугун этгерге 1938 жылда чакырылганды. Юйор кылуулук танкчылардын кьоруулаганьа туугандыла анга ол кыантыны. Алай бла ол 38-чи армияны кыурамына тошоп, фини уруш да кытышканды. Ол урушну ауурлуугу юшондон арда кийле айтканды.

анга аны 1943 жылда 23-июльда бергендиге, 26-сында уа тамата сержант Сарбашланы Мухаммат, Ленинградны кьоруулаганьа жигитна жоюлганды. Алай бла ол жер юкюшюн туугьан Кенделенинен узакда Ленинград областада тапханды.

Аны юй бийчеси Байкызылы Харуну кызы Мариям, кьара кыагыт келгенине да кьарамы, баш мезин жашуу юкюшюнгө саклап тургьанды. Аны кепле тилегендиге.

Талуу жаш ол кызылчылыкдан чыккьанда да жокь-лаямалганды юйюрун, кералмаганды ол аскерге кеткенден сора туугьан жашын. Аны ызындан Улуу Ата журт уруш башлангь, андан ары ол аскер кылуулугун 11-чи стрелковий дивизионы 219-чу стрелковий полкунда Ленинград тийрелеринде бардырганды.

Таулу жаша 1942 жылны декабринде барган сержемише этген жигитлиги ючюн «Ленинградны кьоруулаганы ючюн» деген майдаль тийишли жьргендиге. Жашы излеп тапхан шартлагы кьре,

Кесини ырызайлыгы бына

Кьагыгышыуда он пулемет точканы кьурутханды

Кенделеничи жаш Хочула-ны Мусосун жашы Салим Элбурс району военокоматна бир неча кере кеси барып тилегендиге, Улуу Ата журт урушха онезиг жашы ил толтууну алыгьанды. Жалганда 1943 жылны алында тошгенди ол ары. Сау эки жылны айланганды ол уруш отунда 1133-чу стрелковий полкуну 339-чу стрелковий дивизионыны кыурамында танккага атыкь сауушкуну (ПТР) кесине сауут этти. Ол жыны ахырына жигит жаш биринчи аскер майдальга алгьанды - «Жигитлик ючюн».

жокь этгерге болушканды. Аладан тертосуу душман пулеметчюла бла бирге жокь этилгендиге. Кеси алында да кесини автоматтандан атып, тьрт немислиден кьурулган фашист кызуууну кьуругьанды.

Салим кьазауат жолун Ростовда башлап, Кыргыз

КЕРТИЛАНЫ Сакинат.

Улуу Ата журт урушуну жылларында «Кишилиги ючюн» майдаль тьрт миллиондан аслам адамга берилгенди. Бу кьырал саугьаны эки-оң, ол угай, бир аскерге окьла алгьагы билдире берди. Ол сауда тийишурла да, Ол СССР-де аскерчи (боевой) саугьаланы арасында экинчи, биринчиси «РККА-га ХХ жыл» майдаль эди. Даражасы бийик болганын бла байламлы ол башха саууланганы башында жьрютулгендиге.

«Кишилиги ючюн» майдаль аскерчилеге, сержантлагьа берилгенди, офицерле аны бла саууланмагьанларын белгилерчады. Бир-бир майдальда аскерчи кыанлы сержемише кытышканы ючюн берилген эзелде, «Кишилиги ючюн» майдальга уа аскерчи душманга кыжау урушда кьоргозгьан батырлыгы жигитлиги, таузелги ючюн тийишли кьорголдени. Аны себепли ол фронтчулары арасында артыкьда багылы эди.

Таулу миллети бу эм сыйлы майдаль бла белгилениген жашлары да бардыла. Кьоруулау министрство ачыкь эткен архивле алыны батырлыкчылары юсерлериндэн шартланы билгире онг береди. Сержешени арасында командирине жагьган документлени окуйу, сагыш этме, кьазауатында 18-20-жылкылыа өлмөндөн кьоркьмай, дотула да чаканга алгьанды, фашистле буюкьан мекьямлага биринчилени тизгинлеринде киргенлерине, танклагьа кыжау тургьанларына, разведкага барып, жесирлени алгьанларына, жаралы болганына да кьарамай, сызаны кыураганаларына, башха жигитликени этелерине сейрге каласа.

Ма юлгөне, Огьары Малкьардан АТАБИЙЛАНЫ Аллаканы саугьалуу документе жаланда эки тизгин барды: «Немислиени контратакаларына кыжау атышуда эмда штабха чабуулу этилген кезиуде 5 немислини өлтюргөндү, экинчи жесирге алгьанды. Аны кьез алыгыызга келтирип бир кьоргоз - жаш адам атышуда жанын кыантын аямдыкы негда майдал аламы деп сагыш этмедди. Аны борчу бирди - душманыны жокь этген!»

Атабийланы Аллага 2-чи Белорус фронтуну 330-чу Мопиле мараучу полкуну 3-ю даражалы дивизионын 113-чо мараучу Кызыл байракчы полкуну кызуумунда кылулук этгенди. Сержешелен биринде Аллага ауур жаралы болганын айттырчанды. Жау аскерчи Атабий улу Хорламга Эльбада тобегенди. Жигитлиги, батырлыгы, сержешелени 3-чо даражасын тийишли кьорголдени. Бу буйрукьга кьол 1945 жылда 10 майда салынганы сейриди. Эфрейтор Атабийланы Аллага бу даражалы саугьагына «1945 жылда 28 апрельде Витшандорф элини тиресинде атышканды биринчилени санында душманы

тизгинлерине чабып, 9 немислини өлтюргөнү, экинси жесирге алгьанды, батырлыгы бла аскерчи нөгверлерин келгендиргени ючюн тийишли болганды».

Нерди 1-чи миномет ротаны кичи сержанты АЛТУЛАНЫ Ибрагим «Кишилиги ючюн» майдальга 1943 жылда 17 январьда эткен батырлыгы ючюн тийишли болганды. Саугьалуу документе былай айтканды: «Алтуланы Ибрагим минометундан жуукь дистанциядан кызыуу атып, душман

педистлени кызууму бла атышыуу башланганды, 8 немислини жокь этгендиге, 3 аскерчини жесирге алгьандыла. Бу эни операцияны кезиунде ошол жерде батырлыкчы, таузелкини толгоскон кьоргозгөндү. 1943 жылда 26 июльда Стеня эли тиресинде объекте ол биринчи киргенди, алайда душманын жесирге алгьанды».

Бепнай улу 48-чи аскерини 137-чи мараучу дивизионыны 176-чи эни разведка ротасында кылулук этгенди. Ол салуаны ошондон буйрукь чыккьандан сора бир айдан

сержешелен биринде жоюлганды - 1943 жылда 22 августа. Архив документлеге кьре, ол Орлов областыны Комаричини районуу Попандино эли тиресинде асарьланганды.

Гвардий эфрейтор ГЕЛЛЯНЫ Жашарбеки жашы Исмайлы урушха 18 жылы толгандан кетгенди - 1941 жылда декабрьде. Ол 2-чи Белорус фронтуну 105-чи танклагьа кыжау артиллерия гвардий полкуну кызуумунда кылулук этгенди. 1944 жылда июльда кьоргозгьан жигитлиги ючюн таулу жаш «Кишилиги ючюн» майдаль бла саууланганды. «Жолдаш Гелле 1944 жылда 14 июльда Белес областыны Кетра районуна душман бардыргьан атышкуну кезиунде командованианын буйрукьларына сорюкпел, душман мотопехота бла сержешен батареялагьа тьрт кере жетдиргенди. Связь юзюлгөн батареяда болууну билгире ашырылган кезиуде душманын автоматчыларыны кызуууна тобел кыалганды. Алагьа автоматдан от

ахчанды, 5 немислини өлтюргөндү, кыалгьанларын кьачдыргьанды. Жолдаш Гелле, батыр, жигит разведчик, буйрукь берген эм закьанга жеткендиге тургьанды». Мана жазарды 21 жьзлы таулу жашын юшондон гвардий майор Корженевский. Кыскалы батырлыкь кьорди былай кьыйын ишени толтуургьа!

Ол Улуу Ата журт урушда кьоргозгьан жигитлиги ючюн «За победу над Германией в Великой Отечественной войне 1941-1945 гг.» «За взятие Кенигсберга» майдальга бла да саууланганды.

УЛБАЙЛАНЫ Таулуны жашы Малик да Улуу Ата журт урушха кетгендине жаш адам эди. Аны жаланды 19 жыл толганды - алынга жашууну тьткуну билмеген, сынауу болмагьан жаш болганды.

Ол Хауада кьоруулау аскерлени 1605-чи номерли аэродром полкуну разведчик болуу тошеди. Урушну кезиунде ол душманна бла кеп кыанты сержемише кытышканды. Алай ол батырлыгы, аскер оюм-лугуну кеп жьргөзгөндү, фашистле болуудан да кытуулуну жолларын таба билгенди.

«Полкуну управленийсыны взводуну разведчик душман авиация жуукькылашыны юшондон батареялагьа замандан эм терк белгиле этгенди. Алай бла немисли мапкьылагы кыжау от терк ачаргьа он болганды. Душман авиацияны 34 такасына кыжау сержешелге кытышканды. Полк душманын 21 самолётун жокь этгенди», - деп жазылады Маликин «Кишилиги ючюн» майдаль бла сауулануу документинде. Таулу аскерини Хорламга жолу кыаын эм ныхтыды эди. Ол жаралы болгьанды, нөгверлерини өлмөлерин да кьоргөндү.

Энтта кеп таулу жаша жанларын-кыанларын аямай гитлерчилеге кыжау урушда кьоргозгьан батырлыкчылары, жигитликтери ючюн аскерчилени арасында эм багылаы «Кишилиги ючюн» майдальга тийишли кьорголдени. Ол майдаль АКЪБОЛАТЛАНЫ Мутай, БЕНЧЕЛАНЫ Борис, ГЕККИЛЛАНЫ Кысайын, КЪУДАЙЛАНЫ Шамсуллин, МАХИЙЛАНЫ Магомед бу майдаль бла эки кере саууланганды.

18-20-жылкы жашла ол кыанлы сержешелде жашауларыны юсерлериндэн сагыш этмей, кыралыбызга сойкемилени толгоскон кьоргозгөндиге. Архив документлени батырлыкчылары бла миллети-бизни жашларыны батырлыкчылары ачыкьлап шендуюу тьлөле апарларыбызны атларын өмкорюк эттерге, алыны жигитлерине кертчи болурга борчул болганыбызны терк аныгыласы.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

ТАРЫХНЫ ТИНИТУ

«...Къанлы фашизмге къажары кюрешде мен, коммунистча, сыйлы борчтуму бет жарыкты толтурур ючюн жаным-къаным аям...»

КЪМР-ни ишле органдары ветерандары республикалы советтер башчысы орунбасары **Залим Шогенов** кеп жыланы Улуу Ата журт урушу жигитлерин атларын ачыктай, аланы къазуатда батырлыкларын тинити жаны бла улуу артыкъда магтанлы ишин бардырады. Ол бир нече китептери аны эми кеп стагылыны авторду. Бюгон а «Заман» газетни оқыуучулары ол **Мисирланы Хажбинни** юсюнден ачыклаган шартта бла шагъада эверт осибди.

Мисирланы Байчакън жашы Хажби Кенденде тууганды. Алты жылдында жашыкъ атасындан, анысандан да акъоз къалып, угулукларыны юйорюнде өстеди.

1927-жылда аны аскерге 1927 чакъарды. Ол а совет власты къажары кюрешде бек кепорген къыйын кезиу болганды. Мисир улуу Орта Азияда басмачыны къымалдауларына къажары урушка къатышырга тасмаланы мещдерин биринде ол жаралы да болганды.

Аскерде къулукъ этиу таулу жаша айырганы оң бергенди. Бу жылда ол жазарга, огуурга да киргенди. ВПКСМ-ни тизгинлерине къатышыуу 1930 жылда ол кавалерия шолуду да таусыды.

Къызыл аскерден тууган журтун кытайып, колхозну кырууа жумушлагыа къатышды. Болсада жаш комсомолу комитетин андан ары аскерге акъоз болуурга итгенди. Алай бла Хажби Нальчикде Ленин окуу шахарыкъы киреди. Мисир улуу коммунистлени

тизгинине да къошулады. Улуу Ата журт урушу алында ол ВКП(б)-ни Къабартар-Малкъар обкомун инструкторы болганды. Нальчикде тормед политуку кулугурун толтурганды.

1941 жылда Мисир улуу аскерге кетеди. Биринчиден, аны командирлени къауумуру билими аскеруу курстага ашырадыла, ны бла уа Къабартар-Малкъарда къурылп башлаган 115-чи аты аскер дивизины полтублюцион партия комиссионына таматасы салдыла.

1942-жылда урушу къыстау кезинде ою бийчеси Раагъа писмоджа Хажби фыйлы жазды: «...Къанлы фашизмге къажары сормешде мен, коммунистча, аскерни борчуму бет жарыкты толтурур ючюн жаным-къаным аям. Ахыр солумуа дери Коммунист партияга, совет халкъыга кертичлей къалыкъмы.

Фашистге къажары юкюсю уруш бардыра. Къыстауда башчыны бериге неда дуртуманы жокъ этиу, тууган журтубуны фашист улумуладан аркин этерге - бизни башыа сайлаууа жокъбу. Бу борчун толтурур ючюн юкюсюмиз, къаруубузу, къаныбызны, батырлыкны, кишиликни юлгюсюн бергенди. Ол кеси эки немислик офицерни жокъ этгенди, станковый пулеметну чандырганды, бир неча аскерни айткенди. Жаралы болган аскерилеге болупш, къазуада нѳкерлиги магъанасын кѳргѳзгенди.

1942 жылда сентябрде «Сын Отечества» газетде Мисирланы Хажбинни жигитлиги юсюнден статья бекселанган эди. Анда бул тизгине бардыла: «Ата журтубуны фашистлени жокъ этердеген буйругуна кѳрчи ки бола, политуку Мисир улуу кыйын кезиуде кесини юлгюсю да аскерчилени жигитликке кѳлѳндирди. ... «Жолдас Мисирлов дивизия бардыргъан битер сормешдеге къатышанды. Кишилик, батырлыгы бла бѳлюмю аскерчилени кѳлѳндиргенди. Бир адам да мену бу жолдан тайырлыкъ толоуде. Хар совет инсандан алай жашарга аскерчилени бек бирге айткенди. Бизни муратыбыз бирди - хорлам неда елом...» деп жаза эди ол 1943 жылда ою бийеси Раагъа.

Фронтода жетишилери ючюн политуку Мисирланы Хажби ВКП(б)-ни БШ Советини Президиумуну Сыйлы грамота бла сауагъланганды. Фронтода хунерли курауучу, фамлулу агитатор болганды, фронттенди, кесини батырлыгы, партия сѳзге кертичилиги бла аскерчилеге ахшы оюлу болганды.

1942-жылда 31 августда душманны Оман Керюльни эл ючюн сормеш кезиуде аскерчилени къыстаууна башчылыкъ кѳргѳзгенди. Жаралы болган аскерилеге болупш, къазуада нѳкерлиги магъанасын кѳргѳзгенди.

1942 жылда сентябрде «Сын Отечества» газетде Мисирланы Хажбинни жигитлиги юсюнден статья бекселанган эди. Анда бул тизгине бардыла: «Ата журтубуны фашистлени жокъ этердеген буйругуна кѳрчи ки бола, политуку Мисир улуу кыйын кезиуде кесини юлгюсю да аскерчилени жигитликке кѳлѳндирди. ... «Жолдас Мисирлов дивизия бардыргъан битер сормешдеге къатышанды. Кишилик, батырлыгы бла бѳлюмю аскерчилени кѳлѳндиргенди. Бир адам да мену бу жолдан тайырлыкъ толоуде. Хар совет инсандан алай жашарга аскерчилени бек бирге айткенди. Бизни муратыбыз бирди - хорлам неда елом...» деп жаза эди ол 1943 жылда ою бийеси Раагъа.

Фронтода жетишилери ючюн политуку Мисирланы Хажби ВКП(б)-ни БШ Советини Президиумуну Сыйлы грамота бла сауагъланганды. Фронтода хунерли курауучу, фамлулу агитатор болганды, фронттенди, кесини батырлыгы, партия сѳзге кертичилиги бла аскерчилеге ахшы оюлу болганды.

1942-жылда 31 августда душманны Оман Керюльни эл ючюн сормеш кезиуде аскерчилени къыстаууна башчылыкъ кѳргѳзгенди. Жаралы болган аскерилеге болупш, къазуада нѳкерлиги магъанасын кѳргѳзгенди.

1942 жылда сентябрде «Сын Отечества» газетде Мисирланы Хажбинни жигитлиги юсюнден статья бекселанган эди. Анда бул тизгине бардыла: «Ата журтубуны фашистлени жокъ этердеген буйругуна кѳрчи ки бола, политуку Мисир улуу кыйын кезиуде кесини юлгюсю да аскерчилени жигитликке кѳлѳндирди. ... «Жолдас Мисирлов дивизия бардыргъан битер сормешдеге къатышанды. Кишилик, батырлыгы бла бѳлюмю аскерчилени кѳлѳндиргенди. Бир адам да мену бу жолдан тайырлыкъ толоуде. Хар совет инсандан алай жашарга аскерчилени бек бирге айткенди. Бизни муратыбыз бирди - хорлам неда елом...» деп жаза эди ол 1943 жылда ою бийеси Раагъа.

Фронтода жетишилери ючюн политуку Мисирланы Хажби ВКП(б)-ни БШ Советини Президиумуну Сыйлы грамота бла сауагъланганды. Фронтода хунерли курауучу, фамлулу агитатор болганды, фронттенди, кесини батырлыгы, партия сѳзге кертичилиги бла аскерчилеге ахшы оюлу болганды.

Фронтода жетишилери ючюн политуку Мисирланы Хажби ВКП(б)-ни БШ Советини Президиумуну Сыйлы грамота бла сауагъланганды. Фронтода хунерли курауучу, фамлулу агитатор болганды, фронттенди, кесини батырлыгы, партия сѳзге кертичилиги бла аскерчилеге ахшы оюлу болганды.

1942-жылда 31 августда душманны Оман Керюльни эл ючюн сормеш кезиуде аскерчилени къыстаууна башчылыкъ кѳргѳзгенди. Жаралы болган аскерилеге болупш, къазуада нѳкерлиги магъанасын кѳргѳзгенди.

1942 жылда сентябрде «Сын Отечества» газетде Мисирланы Хажбинни жигитлиги юсюнден статья бекселанган эди. Анда бул тизгине бардыла: «Ата журтубуны фашистлени жокъ этердеген буйругуна кѳрчи ки бола, политуку Мисир улуу кыйын кезиуде кесини юлгюсю да аскерчилени жигитликке кѳлѳндирди. ... «Жолдас Мисирлов дивизия бардыргъан битер сормешдеге къатышанды. Кишилик, батырлыгы бла бѳлюмю аскерчилени кѳлѳндиргенди. Бир адам да мену бу жолдан тайырлыкъ толоуде. Хар совет инсандан алай жашарга аскерчилени бек бирге айткенди. Бизни муратыбыз бирди - хорлам неда елом...» деп жаза эди ол 1943 жылда ою бийеси Раагъа.

Фронтода жетишилери ючюн политуку Мисирланы Хажби ВКП(б)-ни БШ Советини Президиумуну Сыйлы грамота бла сауагъланганды. Фронтода хунерли курауучу, фамлулу агитатор болганды, фронттенди, кесини батырлыгы, партия сѳзге кертичилиги бла аскерчилеге ахшы оюлу болганды.

1942-жылда 31 августда душманны Оман Керюльни эл ючюн сормеш кезиуде аскерчилени къыстаууна башчылыкъ кѳргѳзгенди. Жаралы болган аскерилеге болупш, къазуада нѳкерлиги магъанасын кѳргѳзгенди.

1942 жылда сентябрде «Сын Отечества» газетде Мисирланы Хажбинни жигитлиги юсюнден статья бекселанган эди. Анда бул тизгине бардыла: «Ата журтубуны фашистлени жокъ этердеген буйругуна кѳрчи ки бола, политуку Мисир улуу кыйын кезиуде кесини юлгюсю да аскерчилени жигитликке кѳлѳндирди. ... «Жолдас Мисирлов дивизия бардыргъан битер сормешдеге къатышанды. Кишилик, батырлыгы бла бѳлюмю аскерчилени кѳлѳндиргенди. Бир адам да мену бу жолдан тайырлыкъ толоуде. Хар совет инсандан алай жашарга аскерчилени бек бирге айткенди. Бизни муратыбыз бирди - хорлам неда елом...» деп жаза эди ол 1943 жылда ою бийеси Раагъа.

Фронтода жетишилери ючюн политуку Мисирланы Хажби ВКП(б)-ни БШ Советини Президиумуну Сыйлы грамота бла сауагъланганды. Фронтода хунерли курауучу, фамлулу агитатор болганды, фронттенди, кесини батырлыгы, партия сѳзге кертичилиги бла аскерчилеге ахшы оюлу болганды.

1942-жылда 31 августда душманны Оман Керюльни эл ючюн сормеш кезиуде аскерчилени къыстаууна башчылыкъ кѳргѳзгенди. Жаралы болган аскерилеге болупш, къазуада нѳкерлиги магъанасын кѳргѳзгенди.

1942 жылда сентябрде «Сын Отечества» газетде Мисирланы Хажбинни жигитлиги юсюнден статья бекселанган эди. Анда бул тизгине бардыла: «Ата журтубуны фашистлени жокъ этердеген буйругуна кѳрчи ки бола, политуку Мисир улуу кыйын кезиуде кесини юлгюсю да аскерчилени жигитликке кѳлѳндирди. ... «Жолдас Мисирлов дивизия бардыргъан битер сормешдеге къатышанды. Кишилик, батырлыгы бла бѳлюмю аскерчилени кѳлѳндиргенди. Бир адам да мену бу жолдан тайырлыкъ толоуде. Хар совет инсандан алай жашарга аскерчилени бек бирге айткенди. Бизни муратыбыз бирди - хорлам неда елом...» деп жаза эди ол 1943 жылда ою бийеси Раагъа.

Фронтода жетишилери ючюн политуку Мисирланы Хажби ВКП(б)-ни БШ Советини Президиумуну Сыйлы грамота бла сауагъланганды. Фронтода хунерли курауучу, фамлулу агитатор болганды, фронттенди, кесини батырлыгы, партия сѳзге кертичилиги бла аскерчилеге ахшы оюлу болганды.

Аскер-жауа колчирни къауумунда къаралны чеклерин милитарист Плонинны авиациясында кѳрѳрургъа керек эдиле. Анда къулукъ эте, Солтан фронтога жаш лѳтчикледен иги кесегин хазырлагъанды.

1945-чы Солтан Кауунду аскерге къажары урушлагыа. Кюрени бла Порт-Артурну азатлауа къатышанды, тенгизде бизни кемелери къышташ турганды. 1956 жылда самолѳт спортодн битеусоюз заочный биринчилике экинчи жерин алганды. Ол жыл парашют спортодн битеусоюз чемпионатда болдурган жетишимни ючюн «Спорту устасы» деген атха тийишли болганды.

«Сарбашлы» Маттерийни жашы Солтан «жашууну уруш авиацияда бергенди. Оныш теorio самолѳтда 5290 саат уманды, парашютаны севиз порлюсюн сынан кѳргенди. Самолѳтдан жараштыла да битеу да 985 жер секиргенди. Къызыл Жулдузун, «Сыйлыктыны Белгиси» орденле эм кѳп майдал бла да сауагъланганды.

ТЕКУЛАНЫ Хауа.

Муратны туту

Къашхатуга кирген жерде, жолну сол жанында, 37-чи аскерни, 2-чи гардиалны маршучу дивизионыны солдатарлары бла командирлени журметине ишленген улуу эсгерте соеледи. Бу тийредде къанлы къазуат 1942 жылны 29-31 октябрден барганды. Элини къоруулауа соеленгенди саны жокъдан иги да атлап эди алай аланы аспасыны аты бюгон да белгисизди. Аланы тохтадырар ючюн къашхатуну Уналаны Къубардинни жашы Виктор улуу иш бардырады. Ол, излеу тинтиулерине таянып, юч

Акъ суучу Бачиланы Жан-дарны бла Сойдюрканы урушдан кайтмагъан жети жашын эглиле улуу журте аты эсге тутулды.

Жандар 1923 жылда Акъ-Сууну исполкомуну председатели болуп турганды. Урушун алында жылда Жандар бла Сойдюрка дунинларын алышдыла. Сора, кеп бармай, колхоз ишледе суукъ аскерде, жашлары Мусса да ашуды.

НХХ (НХХ) Жандарны тамата жашы НХХ 1930 жылланы алпарында

да, бюгон да кѳз аллымда турган быллай бир суратын керѳбиз: агъачны къыйларындан башлап Жемталаны кѳпор кулагына дери - солдатланы ѳлюклери.

Сора акъсакъаллары бир къаууму Анадаланы Адам бла Барисбий, Черкеланы Барисбий, Уналаны Бактал бла Бийсолтан, Мокталаны Ника, Улбашланы Локман бла Амуш, эплилени атларындан барип, немислигенде ѳлюклени азарга эркин этерлени тигендиле. Алай бла мени бирдеман солдатланы басдыргъанбыз.

Замансыз жоюлган адамланы тукумларына окуй, ала кеп жерлерден болганларын кѳрсес. Къашхатуну фашистлениден азатлауа къаралны 17 миллетини келечилеги катышандыла. Белгиги, белгисиз да болган солдатланы атлары тарыхка алытын харфла бла жазылкъдыла. Нѳх дегенде жорекчи эси еломкъошдо.

Арып-тала билмеген Уна улуну «В бою за родину» деген ючюнчю китабы уа былтыр басмаланганды. Аны автор Улуу Ата журт урушка Къашхатадан кетип, къанлы аскерчилени бир китепке сыйындаралмай, экинчисин да чыгарганды. Анда уа архив документе басмаландыла, аскерни хар кюно эмда хар сагыаты тура этиледі. Аны бла бирге эплилени эсгерилери да юлгюге келтириледи.

Ма аладан бири. Улбашланы Афар, 5-чи колхоз бригаданы таматасы. Ол бушулуу ишле мени бригаданы жеринде болгандыла. Эплиле, урушдан кѳрѳкүп, юйлерилен кетип, агъада буйгъандыла. Артада белгиги болганыча, агъач жанывдан чыкъгъан кеп немисли танклага къажары къызыл аскерчилени бир гитте къаууму соеленгенди. Сѳзюсю, ала бары да къызылгандыла.

29 октябрде кече билген къанлы къазуат башланганды, ол экинчи кюн толеу дери барганды. Фашистте адам болмагъан этге киргендерине, эплиле барсыда да юйлерилен кайтырларына буйрукъ бергендиле, аны толтурмагъаны уа ѳлтюрге айтхандыла. Биз, агъачдан чыгып, элини къыйрына барганыбыз.

НАМЫСЛАУ

Белгилисиз, фронто аш, азыйкъ, жылы кийимле, транспорт орунунда атла керек эдиле. Ол себептен аскерчилени битер билеми, къарууну да фронтун жалтыууна салгън эди. Эплиле да тез эдиле алай болупу адамны таматга айырганды. Жахи-Мусса къыска заманын ичинде колхозну итин тез бине салганды.

Фронто алынган жаралары ташланмай аны сыныста эдиле, кой сайын саулууга азан барганды. Ахыр кюннен таянып, ол жашуун алышдырады. Акъ суучуланы жорекчилеринде ол эм ахшы шартлары бла эслеринде калганды. Юй бийеси юч сабийин анысы есдоргенди.

ЖАХИ-ДУДУ Ол парашют-десант бѳлюмдеде къулукъ этгенди. Урушун ала заманларында десантны къураманды аскер шукълары бла командирленины разведка жумушларын толтурганды. Сормешлени биринде душман огу аны жыгъды. Комсомолу жаш ол кезиуде юйорленгенг окыуа эмтеген эди.

Аскерге чыгарылганды. Аны аскер шукъу Тумчеланы Къурманбийни эсгерилерине керек, Домалай бек жигит, батыр, къарыулу да адам эди. 95 килограмм аурулуугу болган пулеметни, жузунга да кѳрмей, аркъасына алып, кеп километрлен жортуп, къызуу сормешлеге кирди, жигитлиги юлгюлерин кѳргѳзгенлей турганды. «Къызыл Жулдузун ордени, «Зѳз отаву» майдал бла эм башыла бла да сауагъланганды.

Ала 1944 жылда дери бирге уруш этип тургандыла. Ол жылны февралында уа душманга чабуул этген сормешледен биринде Домналаны окъ жыгъанды. Жашы Владимир атысыз өстгенди. Атасындан къалыган байлыгы - жаландан аны фронтдан ийген суратыды. Ол Нальчикде инженер-кырулушчу болуп ишлейди. Домашланы ою бийеси уа битер уруш аны къарасын ташмай ѳлдоргенди.

НАЗИР Назир Улуу Ата журт уруш башлангынчы, Акъ-Сууну центмент заводна таматалыкханды.

Аны аскер шукъу Тумчеланы Къурманбийни эсгерилерине керек, Домалай бек жигит, батыр, къарыулу да адам эди. 95 килограмм аурулуугу болган пулеметни, жузунга да кѳрмей, аркъасына алып, кеп километрлен жортуп, къызуу сормешлеге кирди, жигитлиги юлгюлерин кѳргѳзгенлей турганды. «Къызыл Жулдузун ордени, «Зѳз отаву» майдал бла эм башыла бла да сауагъланганды.

Ала 1944 жылда дери бирге уруш этип тургандыла. Ол жылны февралында уа душманга чабуул этген сормешледен биринде Домналаны окъ жыгъанды. Жашы Владимир атысыз өстгенди. Атасындан къалыган байлыгы - жаландан аны фронтдан ийген суратыды. Ол Нальчикде инженер-кырулушчу болуп ишлейди. Домашланы ою бийеси уа битер уруш аны къарасын ташмай ѳлдоргенди.

Жандарны, турналача, ару эм батыр жашлары

Белгилисиз, фронто аш, азыйкъ, жылы кийимле, транспорт орунунда атла керек эдиле. Ол себептен аскерчилени битер билеми, къарууну да фронтун жалтыууна салгън эди. Эплиле да тез эдиле алай болупу адамны таматга айырганды. Жахи-Мусса къыска заманын ичинде колхозну итин тез бине салганды.

Фронто алынган жаралары ташланмай аны сыныста эдиле, кой сайын саулууга азан барганды. Ахыр кюннен таянып, ол жашуун алышдырады. Акъ суучуланы жорекчилеринде ол эм ахшы шартлары бла эслеринде калганды. Юй бийеси юч сабийин анысы есдоргенди.

ЖАХИ-ДУДУ Ол парашют-десант бѳлюмдеде къулукъ этгенди. Урушун ала заманларында десантны къураманды аскер шукълары бла командирленины разведка жумушларын толтурганды. Сормешлени биринде душман огу аны жыгъды. Комсомолу жаш ол кезиуде юйорленгенг окыуа эмтеген эди.

Аскерге чыгарылганды. Аны аскер шукъу Тумчеланы Къурманбийни эсгерилерине керек, Домалай бек жигит, батыр, къарыулу да адам эди. 95 килограмм аурулуугу болган пулеметни, жузунга да кѳрмей, аркъасына алып, кеп километрлен жортуп, къызуу сормешлеге кирди, жигитлиги юлгюлерин кѳргѳзгенлей турганды. «Къызыл Жулдузун ордени, «Зѳз отаву» майдал бла эм башыла бла да сауагъланганды.

Ала 1944 жылда дери бирге уруш этип тургандыла. Ол жылны февралында уа душманга чабуул этген сормешледен биринде Домналаны окъ жыгъанды. Жашы Владимир атысыз өстгенди. Атасындан къалыган байлыгы - жаландан аны фронтдан ийген суратыды. Ол Нальчикде инженер-кырулушчу болуп ишлейди. Домашланы ою бийеси уа битер уруш аны къарасын ташмай ѳлдоргенди.

НАЗИР Назир Улуу Ата журт уруш башлангынчы, Акъ-Сууну центмент заводна таматалыкханды.

Аны аскер шукъу Тумчеланы Къурманбийни эсгерилерине керек, Домалай бек жигит, батыр, къарыулу да адам эди. 95 килограмм аурулуугу болган пулеметни, жузунга да кѳрмей, аркъасына алып, кеп километрлен жортуп, къызуу сормешлеге кирди, жигитлиги юлгюлерин кѳргѳзгенлей турганды. «Къызыл Жулдузун ордени, «Зѳз отаву» майдал бла эм башыла бла да сауагъланганды.

Ала 1944 жылда дери бирге уруш этип тургандыла. Ол жылны февралында уа душманга чабуул этген сормешледен биринде Домналаны окъ жыгъанды. Жашы Владимир атысыз өстгенди. Атасындан къалыган байлыгы - жаландан аны фронтдан ийген суратыды. Ол Нальчикде инженер-кырулушчу болуп ишлейди. Домашланы ою бийеси уа битер уруш аны къарасын ташмай ѳлдоргенди.

Республикалы сабий болында невропатолог болуп ишлегенди, жашы Алик а-вордети.

ХАСАНИИ Хасанбий колхозда темирчи болуп ишлегенди. Эплилеге да болуша, ою кереклеге ремонт этгенди. Машинаны бла тракторну жорюторго юйрени, андан аланы чынып жыргыа, уста эди. Ол аны къадыранда болуп болушукъ этгенди.

Белоринде бла уруш башланганды, ол танкист болганды. Аны Карель першекеде бардыргъан сормешлеге ийгенди. Ол танкы бла Ленинни шахарын кесин аяктай къорулаганды. Фин кампания болшангандан сора уа, эплине кытайып, шофѳр болуп иштей турганды, Улуу Ата журт уруш башланганды. Хасанбийни дагыда фронтода кетерге тошгенди.

Анда котлончалык ЗИС-5 грузовик бла аскерчилеге уруш кереклени келтире эди. Башы шофѳрлача, ала бек къамылда иш тошгенди ол заманла. Елом бла бир неча жер бетден-бетге тобеше, тирлигин кѳргѳзѳе сормешледе. Алай аны жолу тохтагъан кюн да чыкъганды. Ызы къалмаганды.

КОЧМЕЗЛАНЫ АБДУЛЛА Коучмезланы Юсюню кышу болганды. Гитче къызы Улюманны алгандан сора ала тогузуну жашыча болуп къалганды.

Абдулла Новороссийны Къашхатуну кыруулагъан батырларындан бирини. Ол 1943 жылны 1 ноябринде «Элтиген - огненная земля» деген операцияга къатышанды. Ол къаралда эм улду десант операцияга саналганды. Бюгон да Акъ - Сууну орта шолу эм орамландан бири комбат Коучмез улуну аты жюрюгенди.

Бачиланы Жандарны турналача ару жашлары Ата журт уруш жашларын атысыз өстгенди. Баренчѳе тенгизден башлап Къара тенгизге дери ала къарында къызыл аскерчилени къаралды. Акъ-Сууда Бачиланы къарындашланы атын жюрюгенг орам барды. Аланы жарыкъ сыйлауу халыны аны эмиюрне сакъланп, атлары тѳледен - тѳлеуге айтылып турдукъла.

ДОДУЛЛАНЫ Мадина.

